

Rolnummer 916
Arrest nr. 43/96 van 2 juli 1996

A R R E S T

In zake : het beroep tot gedeeltelijke vernietiging van artikel 43, tweede lid, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 5 augustus 1995 houdende de algemene organisatie van het hoger onderwijs in hogescholen, ingesteld door J. Tilleman.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en L. De Grève, en de rechters P. Martens, G. De Baets, E. Cerexhe, A. Arts en R. Henneuse, bijgestaan door de griffier L. Potoms, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van het beroep

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 18 december 1995 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 19 december 1995, heeft J. Tillemans, wonende te 1080 Brussel, Toekomststraat 15, beroep tot gedeeltelijke vernietiging ingesteld van artikel 43, tweede lid, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 5 augustus 1995 houdende de algemene organisatie van het hoger onderwijs in hogescholen (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 1 september 1995).

Een vordering tot schorsing van dezelfde wettelijke bepaling, ingesteld door dezelfde verzoeker, werd verworpen met toepassing van artikel 72 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, bij arrest nr. 15/96 van 5 maart 1996, bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 21 maart 1996.

II. De rechtspleging

Bij beschikking van 19 december 1995 heeft de voorzitter in functie de rechters van de zetel aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de organieke wet.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen betreffende het beroep tot vernietiging.

Van het beroep is kennisgegeven overeenkomstig artikel 76 van de organieke wet bij op 15 januari 1996 ter post aangetekende brieven.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 23 januari 1996.

De Franse Gemeenschapsregering, Surlet de Chokierplein 15-17, 1000 Brussel, heeft een memorie ingediend bij op 27 februari 1996 ter post aangetekende brief.

Van die memorie is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 11 maart 1996 ter post aangetekende brief.

De verzoeker heeft een memorie van antwoord ingediend bij op 13 maart 1996 ter post aangetekende brief.

Bij beschikking van 29 mei 1996 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot 18 december 1996.

Bij beschikking van 30 april 1996 heeft het Hof de zaak in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 30 mei 1996.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en aan de advocaten van de Franse Gemeenschapsregering bij op 30 april 1996 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 30 mei 1996 :

- zijn verschenen :
- . J. Tillemans, in eigen persoon;
- . Mr. R. Witmeur, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Franse Gemeenschapsregering;
- hebben de rechters-verslaggevers P. Martens en G. De Baets verslag uitgebracht;
- zijn de partijen gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. *De in het geding zijnde bepaling*

Artikel 43 van het decreet van 5 augustus 1995 machtigt de Franse Gemeenschapsregering ertoe examencommissies op te richten, belast met het verlenen van de in de artikelen 15 en 18 van het decreet bedoelde graden, met het vaststellen van de werkingsmodaliteiten ervan en met het bepalen van de inschrijvingsrechten alsmede van de vergoedingen van de examinatoren.

IV. *In rechte*

- A -

Standpunt van de verzoeker

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

A.1. De verzoeker is ingeschreven bij een examencommissie voor het hoger onderwijs in de Franse Gemeenschap. Hij doet dus blijken van een belang om een bepaling betreffende een inschrijvingsrecht dat hij moet betalen, aan te vechten.

Ten gronde

A.2. Artikel 43, tweede lid, van het bestreden decreet schendt artikel 24, § 5, van de Grondwet doordat het in een te belangrijke delegatie aan de uitvoerende macht voorziet.

Alles wat betrekking heeft op de organisatie van de studie en de examens in verband met de bekrachtiging van de studie en het studieprogramma en met de financieringsregel, zelfs wanneer het gaat over een materie die voordien bij besluiten werd geregeld, moet worden beschouwd als zijnde essentiële bepalingen waarvoor geen delegatie kan worden verleend aan de uitvoerende macht (zie de arresten van het Hof nrs. 33/92, 45/94 en 30/95; de arresten van de Raad van State nrs. 33.144 en 34.237; de adviezen van de Raad van State over een ontwerp van decreet van de Franse Gemeenschap van 5 september 1994 (*Belgisch Staatsblad* van 8 november 1994), L. 23.330/2 (*Belgisch Staatsblad* van 9 november 1994), L. 20.818/1 van 28 mei 1991, L. 20.819/1 van 28 mei 1991, *contra* : L. 20.728/1 van 16 mei 1991, L. 21.193/1 van 24 oktober 1992, L. 20.782/1 van 8 mei 1991, L. 21.664/2 van 7 juli 1992).

A.3. Het is juist dat wanneer de wetgever de Koning in algemene termen een delegatie verleent, niet kan worden aangenomen dat hij de bedoeling zou hebben gehad de Koning te machtigen om bepalingen aan te

nemen die in strijd zijn met de Grondwet. Maar dat vermoeden kan niet gelden in verband met de door de Franse Gemeenschapsraad verleende delegaties, aangezien de Grondwetgever aan het Hof, *ratione materiae*, de bevoegdheid heeft toegekend om ze te beoordelen (zie de nota van de regering in de parlementaire voorbereiding betreffende de herziening van artikel 17, thans 24, van de Grondwet (*Gedr. St.*, Senaat, B.Z. 1988, nr. 100-1/1° van 25 mei 1988, p. 7).

A.4. Artikel 78 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen bepaalt dat de regering geen andere macht heeft dan die welke de Grondwet en de wetten en decreten krachtens de Grondwet uitgevaardigd, haar uitdrukkelijk toekennen. Wanneer de Grondwetgever aan verkozen instellingen de bevoegdheid van inrichting, erkenning of subsidiering toekent, mogen die instellingen die bevoegdheid niet overdragen.

A.5. De bespreking van artikel 27 van het bestreden decreet vermeldt uitdrukkelijk dat de vaststelling van de inschrijvingsrechten tot de bevoegdheid van de decreetgever behoort (*Gedr. St.*, Franse Gemeenschapsraad, B.Z. 1995, nr. 26-1, 18 juli 1995).

A.6. Het bedrag van de inschrijvingsrechten betreffende de examencommissie voor het hoger onderwijs was voordien bij de wet vastgesteld, krachtens artikel 5bis, § 2, van de wet van 7 juli 1970 betreffende de algemene structuur van het hoger onderwijs. In de bestreden bepaling wordt noch het minimumbedrag, noch het maximumbedrag van het inschrijvingsrecht vastgesteld. De decreetgever heeft dus artikel 24, §5, van de Grondwet miskend.

Standpunt van de Franse Gemeenschapsregering

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

A.7. De bestreden bepaling heeft tot doel de Franse Gemeenschapsregering ertoe te machtigen in welbepaalde gevallen examencommissies voor het hoger onderwijs op te richten. De verzoeker is dus niet de adressaat van die bepaling. Hij beroept zich op de hoedanigheid van student die reeds bij een examencommissie voor het hoger onderwijs is ingeschreven. Het formulier dat hij voorlegt, bewijst echter niet of hij werkelijk is ingeschreven. Het betreft zijn inschrijving voor taalcursussen maar niet bij een examencommissie. Hij zou bovendien moeten bewijzen dat hij die lessen daadwerkelijk volgt. Hij heeft reeds voor het Hof beroepen ingesteld die werden verworpen (arresten nrs. 33/95 en 65/95) en waarin hij zich beriep op zijn hoedanigheid van student in het hoger onderwijs van het korte type.

A.8. De bestreden bepaling neemt artikel 68 over van het decreet van 27 oktober 1994 houdende de algemene organisatie van het hoger onderwijs in hogescholen, opgeheven bij artikel 95 van het decreet van 5 augustus 1995, waarbij het voormelde artikel 68 zelf de overname is van artikel 5bis, § 2, van de wet van 7 juli 1970 betreffende de algemene structuur van het hoger onderwijs. De bestreden bepaling heeft de rechtsorde dus niet gewijzigd. Dit is des te meer zo daar de verzoeker het voormelde decreet van 27 oktober 1994 weliswaar had aangevochten, maar zijn beroep beoogde niet artikel 68 ervan, dat identiek is met de thans bestreden bepaling.

A.9. Het beroep moet dus onontvankelijk worden verklaard.

Ten gronde

A.10. Bij zijn arrest nr. 33/92, heeft het Hof beslist dat artikel 24, § 5, niet verbiedt dat inzake onderwijs aan de regering opdrachten worden gegeven, voor zover zij enkel betrekking hebben op de tenuitvoerlegging van de door de wetgever zelf vastgestelde beginselen. Te dezen vormt de inrichting van examencommissies geen essentieel element van de reglementering betreffende het onderwijs. Dat is waarschijnlijk de reden waarom de afdeling wetgeving van de Raad van State in verband met de bestreden bepaling geen enkele kritiek heeft geuit.

A.11. De bedoelde examencommissies zijn nog niet opgericht. Zij zullen dat pas zijn indien de Regering het nut daarvan mocht inzien. Zij zijn bijgevolg gesitueerd buiten de in artikel 24, § 5, van de Grondwet bedoelde onderwijsstructuren. Zij dienen op parallelle en marginale wijze toegankelijk te zijn. Het gaat om specifieke structuren die, aangezien ze naar gelang van de omstandigheden worden opgericht, noodzakelijkerwijze inhouden dat aan de Regering ruimere delegaties worden verleend.

*Antwoord van de verzoeker**Ten aanzien van de ontvankelijkheid*

A.12. De bij het verzoekschrift gevoegde documenten tonen wel degelijk aan dat de verzoeker bij de examencommissie handelswetenschappen van de Franse Gemeenschap is ingeschreven. De verzoeker wordt rechtstreeks door de bestreden bepaling getroffen doordat hij inschrijvingsrechten moet betalen waarvan het bedrag zonder enige beperking door de Regering wordt vastgesteld. Wanneer de in artikel 43 bedoelde examencommissies zullen worden opgericht, zal de verzoeker, wanneer hij zich erbij wil inschrijven, opnieuw inschrijvingsrechten moeten betalen.

Hij heeft dus een rechtstreeks en persoonlijk belang bij de vernietiging van artikel 43, tweede lid, (zie de arresten nrs. 40/94 en 33/92) en van artikel 107, waarbij de datum van inwerkingtreding van het decreet wordt vastgesteld (arrest nr. 32/93).

Ten gronde

A.13. De in het verzoekschrift aangevoerde beginselen en rechtspraak werden in het arrest nr. 11/96 van het Hof opnieuw toegepast. Zij werden in herinnering gebracht tijdens de debatten in de Franse Gemeenschapsraad (*Gedr. St.*, Franse Gemeenschapsraad, integraal verslag, nr. 7 (B.Z. 1995), p. 118).

- B -

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

B.1. De verzoeker toont aan de hand van de bij zijn verzoekschrift gevoegde stukken aan dat hij zich heeft ingeschreven bij de examencommissie van de Franse Gemeenschap voor het eerste examen tot het verkrijgen van de graad van kandidaat in de handelswetenschappen. Hij zou dus bij zijn latere studie ertoe kunnen worden gebracht zich in te schrijven bij een examencommissie die met toepassing van het bestreden decreet wordt opgericht. Hij doet dus blijken van een belang bij het aanvechten van een bepaling betreffende het te betalen recht voor inschrijving bij een dergelijke examencommissie.

B.2. De Franse Gemeenschapsregering betwist de ontvankelijkheid van het beroep om reden dat de bestreden bepaling reeds in het decreet van 27 oktober 1994 houdende de algemene organisatie van het hoger onderwijs in hogescholen, alsook in de wet van 7 juli 1970 betreffende de algemene structuur van het hoger onderwijs voorkwam.

Wanneer, in een nieuwe wetgeving, de wetgever een vroegere bepaling overneemt, verhindert die omstandigheid in beginsel niet dat tegen de overgenomen bepaling een beroep kan worden ingesteld binnen zes maanden na de bekendmaking ervan, vermits de wetgever aldus zijn wil te kennen geeft om ter zake wetgevend op te treden.

Te dezen ontnemt de omstandigheid dat de bestreden bepaling een identieke bepaling van de vroegere wetgeving overneemt, de verzoeker niet diens belang bij het beroep.

Ten gronde

B.3. Het bestreden artikel 43 van het decreet van 5 augustus 1995 bepaalt :

« De Regering kan examencommissies voor het hoger onderwijs in de Franse Gemeenschap oprichten, ter uitreiking van de in de artikelen 15 en 18 bedoelde graden en van de bekwaamheidsbewijzen die krachtens de vigerende wetgeving vereist zijn en noch door universitaire instellingen, noch door hoger-onderwijsinstellingen, noch door hogescholen uitgereikt worden.

Ze regelt hun werking en bepaalt de inschrijvingsrechten, alsook de vergoedingen van de examinatoren. »

B.4. Artikel 24, § 5, van de Grondwet bepaalt :

« De inrichting, erkenning of subsidiëring van het onderwijs door de gemeenschap wordt geregeld door de wet of het decreet. »

Naar luid van het verslag uitgebracht namens de Commissie voor de herziening van de Grondwet en de hervorming der instellingen, heeft de Grondwetgever gewild dat « alleen democratisch verkozenen [...] door middel van algemeen geldende regelen de inrichting, de erkenning en de subsidiëring van het onderwijs [kunnen] regelen » (*Gedr. St.*, Senaat, B.Z. 1988, nr. 100-1/2° ,

p. 4).

B.5. De algemene voorwaarden waaraan een inschrijving bij een examencommissie is onderworpen, behoren tot de inrichting van het onderwijs bedoeld in artikel 24, §5, van de Grondwet.

B.6. De Grondwetgever heeft niet beoogd iedere delegatie te verbieden die door de wetgever aan de regering zou worden verleend. Een dergelijke delegatie kan evenwel niet zo ver gaan dat zij het aan de regering zou overlaten regels vast te stellen die voor de inrichting van het onderwijs essentieel zijn.

B.7. Te dezen heeft de decreetgever aan de regering de taak toevertrouwd de rechten voor inschrijving bij de examencommissies vast te stellen, zonder enig vaststellingscriterium aan te geven en zonder zelf het minimum en het maximum van die inschrijvingsrechten te preciseren.

De bekritiseerde delegatie is dus niet verenigbaar met artikel 24, § 5, van de Grondwet.

B.8. Het middel is gegrond.

B.9. Wegens de vernietiging van de bestreden bepaling van artikel 43, heeft de verzoeker er geen belang bij de bepaling betreffende de inwerkingtreding van het decreet te bekritisieren. Er bestaat geen aanleiding tot vernietiging van artikel 107 van dat decreet.

Om die redenen,

het Hof

- vernietigt in artikel 43 van het decreet van de Franse Gemeenschap van 5 augustus 1995 houdende de algemene organisatie van het hoger onderwijs in hogescholen, de woorden : « et en fixe les droits d'inscription » (en bepaalt de inschrijvingsrechten);

- verworpt het beroep voor het overige.

Aldus uitgesproken in het Frans, het Nederlands en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 2 juli

1996.

De griffier,

De voorzitter,

L. Potoms

M. Melchior